

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А

№ 5. Београдъ 31. Януара. 1847.

Н И Ш Т А.

Грѣшны люди, заръ мыслите,
 Да е ништа само ништа?
 И мыслите, да е манѣ,
 Нег' одъ руже една лиска?
 Вы мыслите, да е ништа,
 Идеальный еданъ трунакъ;
 Ал' е ништа было негда
 Првобытний свега врутакъ.
 Погледайте мѣсець, звезде,
 И остали чуда триста,
 Преко неба како езде
 И како се свиѣтъ блиста.
 Стойте на врхъ Апеннина
 Па гледайте амо доле,
 На пучину мора синя,
 На брегове и на горе;
 Видитѣте хиљадама
 Око себе долиница,
 И на нѣма хиљадама
 Веѣи-манѣи варошица,
 Томе свему есте майка,
 То саданѣ наше ништа.
 Изъ нѣга се свиѣтъ роди,
 Изъ нѣга намъ сунце блиста.
 Чудите се парной лаѣи,
 Што узъ воду сама лети;
 Па и опетъ нитко неѣе
 Бѣдногъ ништа да се сети.
 Да помисли, да е човекъ
 Изъ те црне землѣ створенъ,
 А нѣноме створу да е
 Было ништа првый коренъ;
 Па вищ' главе да на гробу
 Ужге нѣму кою свеѣу,
 Па да кука на' да пѣва
 Свою среѣу на' несреѣу.

Али веѣе ништа нема,
 Суице жарко стопило га;
 И гробъ му се више незна,
 И све живо презрело га.
 Бѣдно ништа и жалостно
 Я нежалимъ што те нема.
 Али жалимъ, што ми недашъ.
 Да я спавамъ кадъ ми с' дрема.
 Веѣе дремљивъ пѣваю' те
 Свак' ѣе реѣи да самъ и я;
 Скупа съ овомъ твоюмъ хваломъ,
 Ништа друго — него ништа.
 Ал' тако е — човекъ ваѣѣкъ
 Себи прашта, другогъ криви.
 И тако се одъ колѣвке
 До ладнога гроба живи,
 А одъ гроба душа лѣти
 У небесне оне стране,
 И рай себи тамо тражи
 Да юй болѣй свиѣтъ сване.
 Блаженъ раю! — света мысли,
 Блаженѣи б' юште быо,
 Кадъ бы човекъ прѣе смрти
 У нѣдра ти доѣи смію.

Люб. П. Ненадовѣѣъ.

О БЪЗЫКУ СЛАВЯНСКОМУ*)

(Продуженіѣ.)

Прве кнѣиге, кое су се появили у славяно-србскому народу, были су црвене, старо-

*) Стопрва сада увидію самъ у предпоследнему числу Подунавке, да на оне рѣчи, да су сви югославянски кнѣженици великимъ негодованѣмъ видили кнѣжешно раздвоѣѣ Чеха и Словака, кое е породило велико огорченѣи измеѣу нѣи, г. Учредникъ приѣѣчава: „да ни су тако башъ сви, и да неки ниа, кои то раз-

славянскимъ езикомъ писане. Знамо, да в овай езикъ у славянску цркву увео светый апостоль Славяна, Кирилъ; али одакле га е увео, в ли га онакога нашо, или га е преиначио штогодъ, или изъ више ближнихъ нарѣчя смѣсио, то е оно, што незнамо, што по вѣроятности нећемо никада до очитости сазнати, и што у нашъ предметъ или мало или ни мало не улази. Доста намъ е у тому прязрѣню придржавати се миѣнїя еднога одъ найдубльи изпытателя стародревности славянске, кои в наклонѣнїи мыслити, да е езикъ црквеный быо старый езикъ бугарскїй.

Када е велико свѣта колебањ, проузрочено преселяванїемъ славянски и ныи сѣверны племена, поутишало се; када престаюћи тѣлесна дѣловательность, умна зачне покретати се, и књижество, овай народа духъ, изъ развалина старога изображеня дизати главу, првый сръбски писатели не хтѣдоше икаквимъ другимъ славянскимъ поднарѣчиємъ писати, окромъ чисто сръбскимъ. Такова мисо бы зачета и у дѣло преведена у Дубровнику, а оданле пређе у осталу Далмацію, па у Далмацію континенталну или Ерцеговину, па у Босну, и преоблада еднимъ дѣломъ сръбства. Али у време, када е тай дѣлъ тако оснивао чисто сръбско књижество, дѣлъ другїй не хтѣде ово одъ црквености оддѣлити, него оба двоє свеже свезомъ езика старославянскога. Што се тиче првы, примѣтити треба, да е пьновъ езикъ быо едностручанъ, какогодъ и црквенный, езикъ чисто пучкїй, савршено имаюћїй сръбско образїе у граматикальнымъ формама. Истина да е было разлике у пи-

двоинѣ одобраваю.“ Може и право плати г. Учредникъ; ако га и онъ самъ одобрава, ето већ в неу сви, и онъ в свога новинарскога колегу нешто заштитио. Али шта пѣваю о тому уобште хрватски, краньски, славонски, сръбски и далматински књижевни люди, то да е слушао своимъ ушма, или да е за то разпытао г. Учредникъ, као што самъ я, онъ безъ сумнѣ не бы быо подварго ону опазку моимъ рѣчима, и тражио, ако не порушити, а оно ослабити едно доказательство карактеристично мовга разложена, ко е на обштености югославянскога миѣнїя основано. И ова обштенность имати не безъ сумнѣ, као и свака друга, по ко е изузеће у књижевному кругу еднога народа, кои брои около дванаестъ милїона; али та изузећа капль су, губеће се у мору. Иначе, вала да е г. Учр. врло хитно онай уломакъ прочитао, те ни цѣлу нѣгову мисо не схватио. Я самъ разсмотрїо поступакъ г. Штура са две стране; са чисто народне, и чисто књижевне; съ оне реко самъ, да е шкоданъ, и нико, ни самъ г. Учр. неће узети на себе то доказати, да е одобрена достоинъ раздвоинѣ и разаренѣ двою племена; коя су одъ

сапо неки рѣчїи (и тада се писало мѣсто и мѣсто), али те рѣчи тако е исто и простый народъ изговарао, слѣдовательно то не ни мало комплицирало основность езика, ни мало шкодило карактеристики нѣгове пучности (популяритета) и едноста. — Ето дакле на полю књижества сръбскога два езика, сваки одъ кои у себи е едностручанъ: то су два единства, еднo другому противо положена. Еданъ езикъ носитѣ стѣгъ народности, другїй стѣгъ црквености; или болъ, еданъ се затвара исключительно у кругъ сръбства, другїй се разширява на полю свеславянства, ерѣ онъ царствуе у цркви свою славяна, безъ разлике вѣре; кодь Чеха, кодь Моравца, кодь Бугара, кодь Хрвата и кодь Срба; межу коима и сада јошть на некимъ странама браћа римскога вѣроисповѣданя употребљаваю единствено старославянскїй езикъ у служби божиой. Ето дакле одма изъ почетка у књижевности нашої два елемента: элементъ све сръбскїй, и элементъ свеславянскїй. Мы означавамо осмотривости читателя ово прво езикоисторично стањ наше књижевности, ерѣ ћемо само по нѣму моћи разумѣти, и ясно себи изтожовати садашнѣ колебањ наше у смотреню езика књижевнога.

(Продуженїе слѣдуе.)

КНЯЖЕСТВО СРБІЯ.

(Продуженїе.)

Приходи Србіе састављени су изъ 22 извора; найглавни е порезъ, кои свака оженѣна гла-

мно е вѣкова у најтешиной слози живили; сматраюћи пакъ реченый поступакъ са стране књижевне, у одношеню нѣговому на свеславянску езикоисторичность, я самъ га, у той самостоятельности, увидио за добра. И едина и друга моя мисо бы ясно положена; на што дакле приѣтба Учредникова? § Б.

*) Упућуемо г. писателя, да добро размотри то приѣчанїе наше у Чис. 3. Подунавке, а нарочито што е тамо речено „има иѣ, които као нужду, и то временну,“ сматраю. Жалостна саѣдства напраснога поступаня покаже намъ данасъ хрватска. И да се тамо полако, мало по мало, пристунало къ данашнѣму слогу и езика, како народъ небы быо ни остио ту велику реформу: заръ бы се родило тако огорченѣ и толка оппозиція, заръ бы се браћа на два неприятельска табора раздѣлила, изъ кои сада едни на друге нападаю? — Мудро, и то башъ съ политичне стране, чини г. Штуръ. ако се само привремено тако владао и по садашнѣмъ правцу Чесима приближавао буде. Треба добро познавати обстоятелства, па онда одсудно изрицати.

У.

ва плаћа, чиповници плаћаю данакъ не на главу него на имаѣ. Свештенство е за свою главу одъ даваня данка слободно. Приходъ годишній износи 900,000. талира. Овымъ се све земальске потребе подмирую; сувишакъ претекшій одъ прихода употребява се за резервний фондъ, кои се за непредвиђене случаи чува.

Грбъ Србіе е штитъ; имаюћий црвено поље и на овоме бѣлый крестъ, кои га на четири стране дѣли, на свакој одъ овы раздѣла има по едно оцило. Поље е обвѣено порфиромъ, и круномъ затвореномъ одозго покривено.

Застава (флагъ) Србіе естъ одъ три бое, оризонтално смѣшѣне: одозго црвена, у среди отворено плава, а одоздо бѣла; на бои црвеной има на едномъ краю 4 звѣзде, на средьней плавой грбъ народный.

Права народна осниваю се: 1) на Султанскомъ Хатишерифу, изданомъ мѣсеца Ребуль-Ахира 1245 (Септембра 1829); 2) на Хатишерифу одъ 7. Ребуль-Еввека 1246 (3 Августа 1830.); 3.) на Хатишерифу одъ мѣсеца Редепа 1249 1. (Новембра 1833); 4.) на Ферману за флагъ и грбъ Србскій одъ мѣсеца Шабана 1254 (1833); 5) на Хатишерифу одъ половине Шевала 1254 (Децембра 1838), сажраваюћемъ у себи вышепоменутый Уставъ; 6) на Ферману установляюћемъ найвећий у Србїи Судъ одъ мѣсеца Шевала 1261 (5 Октября 1845); 7) на Ферману опредѣляюћемъ отношенія ѣмручка између Србіе, осталь провинція царства Отоманскогъ, и страны држава одъ 1 Зилхиде 1261 (20 Новембра 1845).

За обдржанъ у цѣлости права, народу Србскомъ дарованы, естствуе дворъ Рускій, коме то припада по точки 8. Трактата Букурештскогъ, заключеногъ у Септембру 1812 године, по точки петой конвенціе Акѣрманске, заключене 25 Септембра 1826.; и акта Сепаратногъ, къ истой конвенціи приданогъ, и по точки 6. Трактата Адрианопольскогъ, заключеногъ 2. Септембра 1829.

Воена сила састои се изъ регулярне гарнизоне войске, коя се за одржанъ изнутришнѣгъ порядка држи. У случаю пакъ нужде и потребе свайъ е Србїинъ воиникъ, и дужанъ е собственымъ оружіемъ и о своіой рани воевати; само му Правительство баруть и олово дае.

(Продуженіе слѣдуе.)

ЗЛАТНЫЙ ПРАГЪ.

(Конаць.)

Найглавнїя, черта значая Прага естъ велико множество црквій и торїива, заведенїя свештенства, кои матица были су Езуити, одъ кои и данасъ една улица име носи, кои су врло многа велика и красна зданїя подигли и многа заведенїя свештенства осповали, но одъ цара Юсифа изъ Ческе прогнати, а већа часть нѣмовы добара разрушена и разиродана. Између свою одликую се: на брегу у царскомъ дворе у грчкоготическомъ вкусу одъ Карла IV. подигнута, но іоштъ недовршена црква св. Вита (садъ митрополитанска) врло лѣпа и готово, што се споляшности тиче, лѣпша одъ св. Стефана у Бечу, само што е низка, кою премноги, на подобїю шилькова, камены, художественно израћени торїивы украшаваю. У нѣой се, поредъ многи знатности, налазе гробнице многи чески князева и епископа, и гробница Ческогъ Патрона Ювана Непомука, у сребрнымъ одъ 4 сребрна анѣла држаномъ ковчегу, а на своду све круне, кое Аустрїи принадлеже, измалане, а у едномъ краю исте капела св. Венцеслава, у коіой се нѣгова гробница налази, и кое су зидови са ческимъ драгимъ каменѣмъ облеплѣни. Затымъ црква св. Николе на малой страни одъ Езуита подигнута, као и друга на врху Храдшина, кое су зидови са краснымъ црвенимъ углаћенымъ мраморомъ облеплѣни, а стубови олтаря одъ истогъ художественно изрезани, одъ кои последи и едну знатну библиотеку притяжава. Такође у старой вароши црква Таинъ, знатна збогъ тога, што се у нѣой капови славянски апостола Кирилла и Методїя налазе, кое еданъ Чехъ прошле године у Риму одъ бѣлогъ мрамора врло красно израдїо. Оба су еданъ до другогъ, одъ кои Кирилъ табу, на коіой поредъ многи изображенїя и слова „А — V“ стоет, као знакъ изнаћеня буквица, а Методїй кнїгу са надписомъ: „Святая Божїя служба,“ кирилскимъ словима, држи.

Између учебны заведенїя знатна су: заведенїе Марїе Терезїе у царскомъ дворе задѣвойке, заведенїе енглески фраїлїи у малой страни, философическїи и теологическїи факултетъ поредъ више гимназїе у негдашнѣмъ колегїуму Езуита, университетъ у зданїю Каролинумъ, одъ нѣвогъ основателя Карла IV. тако званомъ, конзерваторїумъ, трговачке школе и више по-

литехнику подпомажући заведенія, коя послед-
 ня, као и политехнику, родолюбиви чески ста-
 ловници обдржаваю, и у којој се само прве го-
 дине преко 550. слушателя налазе. Затимъ ма-
 да звѣздарна кула, библиотека университета,
 природословный кабинетъ и академія живопи-
 саниа. Но приѣхити могу, да у свима, (изузи-
 мајући у университету катедру чешкогъ языка,
 кою грдно число посѣцава), нѣмачкій языкъ вла-
 да на велику жалость и штету родолюбца, кои

су молбу сада краљу поднели, да се баръ една
 нѣмачка школа у чешку преобрати. Прагъ е
 такође главна точка бечко-чешкогъ гвозденогъ
 пута, а быће наскоро и пражко-дрезданскогъ.
 Художества и радиности напредую, и одликую
 се у гвозденимъ и платненымъ производама,
 а нарочито у стаклу, кое се по цѣлой Европи
 разноси.

С М Ъ С И Ц Е.

Л И Т Е Р А Т У Р А.

* * * Познато ће бити читателѣма изъ нови-
 на, како е у Банатској граници заведенъ пензионный
 фондъ за изнемогле сръбске учитель, њивое удовице и
 сирочадъ. Да бы се ово нејакко, јоштъ у зачетку
 своѣмъ налазеће се благодѣтельно заведеніе колико толико
 ослажило, намѣрио е директоръ тамошњи сръбски шко-
 ла г. Јованъ Пантелићъ, на користъ нѣгову (тога за-
 веденія) издати одну общеполезну, у домаћу еконо-
 мию спадајућу књигу, названу: „Старый Кован-
 ція“, кою е еданъ отмѣнный господинъ по вишего-
 дишнѣмъ изкуству своѣмъ сачиніо. Едно одъ главны
 занимаія наши Сръба, есть кованлуць. Но како они
 съ тимъ јоште несавршено поступаю, показуе намъ
 свакидашнѣ изкуство. Съ тога мы ову обявљну књи-
 гу поздравлямо съ найвеомъ добродошлицомъ, и пре-
 поручуемо ю свакомъ сръбскомъ домаћину. И занета
 ни една добра газдашка кућа нетреба безъ нѣ да бу-
 де. Подписаный е умољнѣ, да Сръбе на пренумера-
 цію позове. По тому онъ родолюбиво позыва нароч-
 ито сву гг. общтинске учитель, а и свакогъ другогъ
 родолюбца, да узме на себе трудно дѣло скупляяи
 пренумеранта за ово дѣло, кое намъ сугубо-обще-
 полезну цѣль обрече. Цѣна му е само 4. гроша
 чарш. Пренумерація трае до конца мѣс. Фебруара т.
 г. Дотле се имаю имена своіо (п. н.) пренумеранта
 подписаному послати. Новци се онда полагаю, кадъ
 књиге дођу. — Да бы читателѣи увидели, одъ как-
 ве е важности и народне ползе та књига, и да бы
 болю волю на пренумерантѣ добыли, у слѣдующемъ
 листу Подунавке саобштитѣмо изъ нѣ еданъ членъ о
 „труденю.“

Милошъ Поповићъ,
 Учредникъ Прав. Новина.

РУКОВЕТЪ.

* Аристократія духа едина е природна и држа-
 ви полезна. Она нит' се може позаимити, нит' под-
 лонити, нит' наслѣдити, нит' претворити. Она е пра-
 ва влада Божіомъ милосѣу и сасвимъ неприкосновен-
 на законность, зашто она не само има право, но и
 силу, све постиже, што јој пристои, ништа непоста-
 же, што јој непристои. Она неиште промацаѣ, но
 само слободу, да свое цѣли докучи. —

* Шта? Имате слободу, па къ тому јоште фл-
 лософичну, а држите робове, и купуете и продаете
 люде? Да врагъ носи слободу робства; да врагъ но-
 си философию безъ човеколюбія!

* Духъ човека естъ власть законодательна, нѣ-
 говъ характеръ извршителна, нѣгово срце судейска,
 па само кадъ ове власти стое у надлежномъ одно-
 шенію, човекъ е савршенъ.

Б А С Н А.

Малый еданъ младъ поточићъ весело е струіо
 преко зелене ливаде, и радовао се, како льпо тече.
 То види една грдна, неотесана каменина и съ мѣста
 завидливо стане на путь бѣдномъ младіу. Но овај
 ударивши на ову опаку грдобу, неврати се натрагъ,
 него се тихо на страну савіе, и продужи путь свой.
 Каменитый пакостникъ ніе га далъ гоцио, и тако се
 онај спасао.

Р. С. Т.

КОНКУРРЕНТИ.

„Милостивый господине, удѣлите ми штогодъ,
 насъ смо деветоро ситне дѣце, а немамо отца —.“

„Вуди се далъ, орятине; кадъ се смркне и самъ
 просимъ.“

(Фл. Бл.)

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издаво и печатано у Правительственной Книгопечатнѣи у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА